

ISO 45001 KASBGA OID SALOMATLIK VA XAVFSIZLIKNI BOSHQARISH TIZIMI

Valijonov Azizullo Akmaljon o'g'li

Andijon mashinasozlik

instituti "MSMSM" yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqola ISO 45001 standarti - korxonalar ish salomatligi va xavfsizligi samaradorligini proaktif ravishda yaxshilashga imkon beradigan talablarni belgilaydigan xalqaro standartdir.Ushbu standart bilan korxonalar sog'liqni saqlash va xavfsizlikning barcha jihatlarini, masalan, xodimlarning salomatligi va farovonligini birlashtiradi.

Kalit sozlar.ISO, standart, tizim, xavfsizlik, hodim.

ISO 45001 Kasb-hunar sog'liqni saqlash va xavfsizlikni boshqarish tizimi standarti turli ish joylarida ishchilarning sog'lig'i va xavfsizligini ta'minlash uchun ishlab chiqilgan boshqaruvi tizimi standartidir, ular ishdagi baxtsiz hodisalardan, kasbiy kasallikkardan azob chekmaydi, shuning uchun ular bezovtalanmaydi, yaralanmay yoki yo'qolib ketmaydi. Ushbu standart Xalqaro Standartlashtirish Tashkiloti (ISO) tomonidan ishlab chiqilgan va nashr etilgan.

ISO 45001 standarti - korxonalar ish salomatligi va xavfsizligi samaradorligini proaktif ravishda yaxshilashga imkon beradigan talablarni belgilaydigan xalqaro standartdir. Ushbu standart hajmi, faoliyat sohasi va malakasiga qaramasdan har qanday tashkilotga nisbatan qo'llaniladi. Ushbu standart bilan korxonalar sog'liqni saqlash va xavfsizlikning barcha jihatlarini, masalan, xodimlarning salomatligi va farovonligini birlashtiradi. Bundan tashqari, rasmiy tashkilotlar zarur huquqiy tuzilmalarni ham chiqarib, zarur tekshiruvlarni amalga oshiradilar.

ISO 45001 Ish xavfsizligi va xavfsizligini boshqarish tizimi

Sertifikatlashtirish Tizim sertifikati

ISO 45001 Ish xavfsizligi va xavfsizligini boshqarish tizimi

ISO 45001 Kasbga oid salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimi nima?

ISO 45001 Kasb-hunar sog'liqni saqlash va xavfsizlikni boshqarish tizimi standarti turli ish joylarida ishchilarning sog'lig'i va xavfsizligini ta'minlash uchun ishlab chiqilgan boshqaruvi tizimi standartidir, ular ishdagi baxtsiz hodisalardan, kasbiy kasallikkardan azob chekmaydi, shuning uchun ular bezovtalanmaydi, yaralanmay yoki yo'qolib ketmaydi. Ushbu standart Xalqaro Standartlashtirish Tashkiloti (ISO) tomonidan ishlab chiqilgan va nashr etilgan.ISO 45001 standarti - korxonalar ish salomatligi va xavfsizligi samaradorligini proaktif ravishda yaxshilashga imkon beradigan talablarni belgilaydigan xalqaro standartdir. Ushbu standart hajmi, faoliyat

sohasi va malakasiga qaramasdan har qanday tashkilotga nisbatan qo'llaniladi. Ushbu standart bilan korxonalar sog'lioni saqlash va xavfsizlikning barcha jihatlarini, masalan, xodimlarning salomatligi va farovonligini birlashtiradi. Bundan tashqari, rasmiy tashkilotlar zarur huquqiy tuzilmalarni ham chiqarib, zarur tekshiruvlarni amalga oshiradilar.

Tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanadigan yoki ta'sirlanadigan shaxslar mavjud ekan, barcha korxonalar o'z sog'lig'ini saqlash va boshqarish uchun muntazam yondoshishni qo'llashlari mumkin. ISO 45001 standarti past talabga javob beruvchi korxonalar va murakkab jarayonlarga ega yuqori talabga javob beradigan korxonalar tomonidan qo'llanilishi mumkin.

Umuman olganda, ushbu standart riskga asoslangan yondashuvni oladi va korxonalar boshqa biznes xavflarini boshqarish usullariga mos keladi. Shu sababli, ISO 45001 standartining talablari biznesning umumiy boshqaruv jarayonlariga kiritilishi kerak.

ISO 45001 Kasbga oid salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimi Biznesga qanday afzalliklar bor?

ISO 45001 Ish xavfsizligi va xavfsizligi menejmenti tizimi ushbu foyda keltiradigan standart kompaniyalardir. Ushbu tizimni yaratgan va ISO 45001 sertifikatini olgan kompaniyalarning ish salomatligi va xavfsizligi ko'rsatkichlari ko'p jihatdan yaxshilandi. Birinchidan, korxonalar ish salomatligi va xavfsizligi siyosatini belgilaydi va ularga tegishli maqsadlarni belgilaydi.

Shu nuqtai nazardan, korxonalar xavf-xatarlar, imkoniyatlar, huquqiy me'yorlar va boshqa talablarni hisobga olgan holda tizimli jarayonlarni yaratadilar. Shuningdek, u xodimlarning sog'lig'i va ish xavfsizligi uchun xavf va xavflarni identifikatsiya qiladi, ularni bartaraf etishga harakat qiladi va ularning ta'sirini minimallashtirish uchun tekshiruvlar o'tkazadi.

ISO 45001 standarti asosida xodimlarning salomatligi va xavfsizligi bo'yicha xabardorligi oshiriladi. Xuddi shu tarzda, xodimlar ushbu masalalarda faol ishtirok etmoqdalar.

Bundan tashqari, korxonalar xavfsiz mehnat muhiti mavjudligi quyidagi foyda keltiradi:

Kompaniyaning yuridik tuzilmalardan kelib chiqadigan majburiyatlarini bajarish qobiliyatini oshirish

Umumiylar xarajatlarni kamaytirish

Ishlamaslik vaqtini va ishlamasligi uchun xarajatlarni qisqartirish

Sug'urta mukofotining pasayishi

Yo'qolib ketishni kamaytirish va ishlaydigan tezligini kamaytirish

Biznesning xalqaro standartlarga ega ekanligini e'tirof etish (bu kompaniya mijozlarining ijtimoiy mas'uliyatidan manfaatdor)

Nima uchun ISO 45001 Kasb-hunar salomatligi va xavfsizligini boshqarish tizimi muhim?

ISO 45001 Kasbga oid salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimi standarti ishlab chiqilgan bo'lsa-da, OHSAS 18001 Kasbiy sog'liq va xavfsizlikni boshqarish tizimi standarti, Xalqaro mehnat tashkiloti (XMT) tomonidan chop etilgan xalqaro mehnat standartlari, boshqa xalqaro standartlar va mahalliy standartlar hisobga olingan.

OHSAS qisqartmasi ingliz ish salomatligi va xavfsizligini baholash seriyasidan keladi. OHSAS 18001 standarti Britaniya standartlari instituti tomonidan chop etilgan va hozirgi kunga qadar ish salomatligi va xavfsizligiga nisbatan qo'llaniladigan eng mukammal sertifikatdir. Ushbu standart bilan xodimlarning salomatligi va ish xavfsizligi bilan bog'liq xavf va xatar belgilanadi, baholanadi va xatarlarni minimallashtirish uchun zarur choralar ko'rildi. Ushbu standart shuningdek amaldagi qonunchilik talablariga javob beradi. Mamlakatimizda ushbu standart TS 18001 Kasb-hunar salomatligi va xavfsizligi menejmenti tizimining talablari bilan nashr etilgan.

OHSAS 18001 standarti xalqaro miqyosda ishlatilgan bo'lsa-da, u ISO standarti emas. Biroq, ehtiyojga ko'ra, Xalqaro Standartlar Tashkilotining nashrlari kun tartibiga kirdi va bu mavzu bo'yicha tadqiqotlar 2014 da boshlandi. Nihoyat 2018 da ISO 45001 standarti chiqarildi. Ushbu standart OHSAS 18001 standartining o'rnini bosadi. Mamlakatimizda ushbu standart Turk standartlari instituti tomonidan quyidagi bo'limlarda chop etilgan: TS ISO 45001 Kasbiy sog'liqni saqlash va xavfsizliktizimlari - Foydalanish shartlari va qo'llanmasi.

ISO 45001 standartini nashr etish bilan uch yillik o'tish davri tan olindi. OHSAS 18001 sertifikatini bugungi kunda egallab turgan korxonalar bu vaqt davomida foydalanishga davometadi. Biroq o'tish davri tugashi bilan ular qayta tekshiriladi va bu safar ular ISO 45001 sertifikatini olishadi.

**ISO 45001 Ish xavfsizligi va xavfsizligini boshqarish tizimi
Sertifikatlashtirish> Tizim sertifikati**

ISO 45001 Ish xavfsizligi va xavfsizligini boshqarish tizimi

ISO 45001 Kasbga oid salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimi nima?

ISO 45001 Kasb-hunar sog'liqni saqlash va xavfsizlikni boshqarish tizimi standarti turli ish joylarida ishchilarning sog'lig'i va xavfsizligini ta'minlash uchun ishlab chiqilgan boshqaruv tizimi standartidir, ular ishdagi baxtsiz hodisalardan, kasbiy kasallikklardan azob chekmaydi, shuning uchun ular bezovtalanmaydi, yaralanmay yoki yo'qolib ketmaydi. Ushbu standart Xalqaro Standartlashtirish Tashkiloti (ISO) tomonidan ishlab chiqilgan va nashr etilgan.

ISO 45001 Ish xavfsizligi va xavfsizligini boshqarish tizimi

ISO 45001 standarti - korxonalar ish salomatligi va xavfsizligi samaradorligini proaktif ravishda yaxshilashga imkon beradigan talablarni belgilaydigan xalqaro

standartdir. Ushbu standart hajmi, faoliyat sohasi va malakasiga qaramasdan har qanday tashkilotga nisbatan qo'llaniladi. Ushbu standart bilan korxonalar sog'lqnini saqlash va xavfsizlikning barcha jihatlarini, masalan, xodimlarning salomatligi va farovonligini birlashtiradi. Bundan tashqari, rasmiy tashkilotlar zarur huquqiy tuzilmalarni ham chiqarib, zarur tekshiruvlarni amalga oshiradilar.

Tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanadigan yoki ta'sirlanadigan shaxslar mavjud ekan, barcha korxonalar o'z sog'lig'ini saqlash va boshqarish uchun muntazam yondoshishni qo'llashlari mumkin. ISO 45001 standarti past talabga javob beruvchi korxonalar va murakkab jarayonlarga ega yuqori talabga javob beradigan korxonalar tomonidan qo'llanilishi mumkin.

Umuman olganda, ushbu standart riskga asoslangan yondashuvni oladi va korxonalar boshqa biznes xavflarini boshqarish usullariga mos keladi. Shu sababli, ISO 45001 standartining talablari biznesning umumiy boshqaruv jarayonlariga kiritilishi kerak.

ISO 45001 Kasbga oid salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimi Biznesga qanday afzalliklar bor?

kompaniyalardir. Ushbu tizimni yaratgan va ISO 45001 sertifikatini oigan kompaniyalarning ish salomatligi va xavfsizligi ko'rsatkichlari ko'p jihatdan yaxshilandi. Birinchidan, korxonalar ish salomatligi va xavfsizligi siyosatini belgilaydi va ularga tegishli maqsadlarni belgilaydi.

Shu nuqtai nazardan, korxonalar xavf-xatarlar, imkoniyatlar, huquqiy me'yorlar va boshqa talablarni hisobga olgan holda tizimli jarayonlarni yaratadilar. Shuningdek, u xodimlarning sog'lig'i va ish xavfsizligi uchun xavf va xavflarni identifikasiya qiladi, ularni bartaraf etishga harakat qiladi va ularning ta'sirini minimallashtirish uchun tekshiruvlar o'tkazadi.

ISO 45001 standarti asosida xodimlarning salomatligi va xavfsizligi bo'yicha xabardorligi oshiriladi. Xuddi shu tarzda, xodimlar ushbu masalalarda faol ishtirok etmoqdalar.

Bundan tashqari, korxonalar xavfsiz mehnat muhiti mavjudligi quyidagi foyda keltiradi:

Kompaniyaning yuridiktuzilmalardan kelib chiqadigan majburiyatlarini bajarish qobiliyatini oshirish

Umumiyligi kamaytirish

Ishlamaslik vaqtini va ishlamasligi uchun xarajatlarni qisqartirish

Sug'urta mukofotining pasayishi

Yo'qolib ketishni kamaytirish va ishlaydigan tezligini kamaytirish

Biznesning xalqaro standartlarga ega ekanligini e'tirof etish (bu kompaniya mijozlarining ijtimoiy mas'uliyatidan manfaatdor)

ISO 45001 Kasbga oid salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimi standarti

ishlab chiqilgan bo'lsa-da, OHSAS 18001 Kasbiy sog'liq va xavfsizlikni boshqarish tizimi standarti, Xalqaro mehnat tashkiloti (XMT) tomonidan chop etilgan xalqaro mehnat standartlari, boshqa xalqaro standartlar va mahalliy standartlar hisobga olingan.

OHSAS qisqartmasi ingliz ish salomatligi va xavfsizligini baholash seriyasidan keladi. OHSAS 18001 standarti Britaniya standartlari instituti tomonidan chop etilgan va hozirgi kunga qadar ish salomatligi va xavfsizligiga nisbatan qo'llaniladigan eng mukammal sertifikatdir. Ushbu standart bilan xodimlarning salomatligi va ish xavfsizligi bilan bog'liq xavf va xatar belgilanadi, baholanadi va xatarlarni minimallashtirish uchun zarur choralar ko'rildi. Ushbu standart shuningdek amaldagi qonunchilik talablariga javob beradi. Mamlakatimizda ushbu standart TS 18001 Kasb-hunar salomatligi va xavfsizligi menejmenti tizimining talablari bilan nashr etilgan.

OHSAS 18001 standarti xalqaro miqyosda ishlatilgan bo'lsa-da, u ISO standarti emas. Biroq, ehtiyojga ko'ra, Xalqaro Standartlar Tashkilotining nashrlari kun tartibiga kirdi va bu mavzu bo'yicha tadqiqotlar 2014 da boshlandi. Nihoyat 2018 da ISO 45001 standarti chiqarildi. Ushbu standart OHSAS 18001 standartining o'rnini bosadi. Mamlakatimizda ushbu standart Turk standartlari instituti tomonidan quyidagi bo'limlarda chop etilgan: TS ISO 45001 Kasbiy sog'liqni saqlash va xavfsizliktizimlari - Foydalanish shartlari va qo'llanmasi.

ISO 45001 standartini nashr etish bilan uch yillik o'tish davri tan olindi. OHSAS 18001 sertifikatini bugungi kunda egallab turgan korxonalar bu vaqt davomida foydalanishga davom etadi. Biroq o'tish davri tugashi bilan ular qayta tekshiriladi va bu safar ular ISO 45001 sertifikatini olishadi.

ISO 45001 Kasbga oid salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimi standarti ISO 9001 Sifat menejmenti tizimi va ISO 14001 Atrof-muhitni boshqarish tizimi kabi boshqa ISO boshqaruv tizimlariga tatbiq etiladigan yuqori darajadagi tizimli xususiyatlarga ega.

ISO 45001 Kasb-hunar sog'liqni saqlash va xavfsizlikni boshqarish tizimi korxonalar favqulodda sog'liqni saqlash va xavfsizlik masalalarini e'tiborga olishni talab qiladi va jamiyatning yanada kengroq ma'noda kutishini o'laydi. Bu juda keng ko'lamli yondashuv. Barcha korxonalar, shu jumladan yetkazib beruvchilar, o'z faoliyatining ta'sirini hisobga olishlari kerak.

Asosan, globallashuvning o'sishi davom etmoqda va biznesning barcha yo'nalishlarda, xususan, xodimlar nuqtai nazaridan axloqiy bo'lishi kutilmoqda. ISO 45001 standarti xalqaro standartlarga muvofiq ish salomatligi va xavfsizligi talablariga javob beradigan korxonalarni ta'minlaydi.

Ushbu standartga muvofiq, tavakkalchiliklar muntazam ravishda tahlil qilinib, tegishli tarzda boshqariladi, qonuniy normalarga amal qiladi, xavfsiz biznes amaliyotlari rag'batlantiriladi va ish salomatligi va xavfsizligi ko'rsatkichlari

baholanadi. Ushbu tizimli yondashuv tadbirlar sonini kamaytirishni ta'minlaydi va natijada biznesni yanada qulayroq qiladi.

Xulosa. ISO 45001 Kasbga oid salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimi barcha ish beruvchilarga va xodimlarga ish hodisalari, jarohatlar, tibbiy kasalliklar va o'limlarni kamaytirishga yordam berish uchun mo'ljallangan.

Mehnat sog'lig'i va xavfsizligi bo'yicha barcha qonuniy hujjatlarning umumiy maqsadi ish joyidagi xodimlar uchun sog'lom va xavfsiz mehnat muhiti yaratishdir. Qo'shma Shtatlarda ish salomatligi va xavfsizligi kasbiy va kasbiy bo'lмаган xavfsizlikni, jumladan, joydan tashqari faoliyatni nazarda tutadi.

Adabiyotlar:

1. Karnachev P.I. Primenenie v sisteme upravleniya oxranoj truda na promy'shlennom predpriyatiu sistemy' menedzhmenta bezopasnosti truda i oxrany' zedorov'ya, Nedelya nauki SPbPU: materialy' nauchnoj konferencii s mezhdunarodny'm uchastiem. Sankt-Peterburg: SanktPeterburgskij politexnicheskij universitet Petra Velikogo, 2020.
2. ISO 45001:2018 Sistema menedzhmenta oxrany' zedorov'ya i obespecheniya bezopasnosti truda. Trebovaniya k rukovodstvu po ix primeneniyu. Dostup iz spravochnoj pravovoj sistemy' «Konsul'tantPlyus».